

***ТРАНСФОРМАЦІЯ СВІТОВОГО РИНКУ ПРАЦІ В УМОВАХ
РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ***

Братко О. С.

доцент кафедри міжнародних економічних відносин
Тернопільського національного економічного університету

Мазур Н. С.

викладач кафедри міжнародних економічних відносин
Тернопільського національного економічного університету

Структурні та секторальні трансформації, що відбуваються як в національних, так і світовій економічній системі під впливом цифровізації стали однією з основних причин фундаментальних змін світового ринку праці.

Нові технологічні процеси, роботизація ряду бізнес-процесів, запровадження технологій блокчейну та розвиток нейромереж змінюють структуру та характер зайнятості.

Основними наслідками цифровізації ринку праці стають зміни умов праці, способів найму та звільнення працівників, професійної структури. Ці наслідки несуть як певні загрози, так і відкривають нові можливості для працівників, роботодавців та економіки країн в цілому.

Однією з найбільших потенційних загроз впливу цифрових технологій на ринок праці є зростання безробіття. За оцінками Глобального інституту McKinsey & Company, у світі до 2030 р. через розвиток штучного інтелекту й автоматизації процесів без роботи опиняється 400 – 800 млн. осіб (від 15% до 30% світової робочої сили [1]). Окрім того, багато операцій, які сьогодні виконують працівники, можуть бути автоматизовано. Як зазначають в McKinsey & Company вже до 2036 р. може бути автоматизовано від 2 до 50 % роботи, вираженої в людино-годинах, а до 2066 р. ця частка може досягти від 46 до 99% [2].

Враховуючи, що в світі нараховується 192,7 млн. [3] безробітних, тобто біля 30–45% населення працездатного віку знаходяться в пошуку роботи або частково зайняті, а майже 75 млн. молодих людей офіційно є безробітними [4], зазначений вплив буде носити негативний характер. Так, наприклад, прогнозується, що в США кількість робочих місць, які знаходяться в групі ризику в зв'язку з розвитком автоматизації складає 38%, Німеччині – 35%, Великобританії – 30%, Японії – 21%. Однак при цьому слід зауважити, що одночасно створюються нові вакансії в

традиційних галузях, з'являються принципово нові професії – спеціаліст з аналізу великих масивів даних, захисту приватних даних, цифрового маркетингу та просування в соціальних мережах, блогер та відповідно нові способи отримання доходу.

Дослідження 2011 р. продемонстрували, що за останні 15 років розвиток Інтернету сприяв ліквідації 500 тис. робочих місць, однак в той же час було створено 1,2 млн. інших [4].

Поряд з загрозою росту безробіття, цифрові технології здійснюють і позитивний вплив на ринок праці. Це проявляється, перш за все, в розширенні можливостей працевлаштування завдяки використанню сучасних цифрових порталів для пошуку роботи та отримання доступу до значної бази актуальних вакансій. В США, наприклад, на платформі LinkedIn зареєстровано більше 130 млн. чоловік, що є вагомою часткою працюючого населення США.

Цифрові технології також підвищують ефективність працевлаштування для спеціалістів з віддалених регіонів через дистанційну зайнятість. Сьогодні, за даними Всесвітньої організації праці, кількість працівників, що працюють дистанційно в світі складає 17%. В Японії, США кількість віддалених працівників складає 40%. Дистанційна робота приводить до зникнення територіальної прив'язки співробітника та має свої позитивні аспекти як для роботодавця, так і для працівника, а також суспільства в цілому.

Нові форми організації праці вносять певні корективи і в систему оплати праці та способи отримання доходу, вирівнювання доходів в різних країнах світу. Так, заробітна плата «нижнього середнього класу» в країнах Заходу перестала зростати під тиском нових організаційних форм праці – фрілансу, аутсорсингу та особливо краудсорсингу.

З метою успішної адаптації ринку праці до процесів цифровізації необхідно змінюватися всім: працівникам, компаніям, державі.

Працівникам необхідно постійно засвоювати нові знання, навчатися впродовж всього життя, оволодівати новими навичками та новим досвідом.

Компаніям необхідно впроваджувати принципи внутрішнього маркетингу для формування лояльності співробітників, пошуку «талентів» в організацію.

Державі слід розвивати систему освіти, впроваджувати нові методи та інструменти навчання, систему STEM (Science, Technology, Engineering and Mathematics) освіти, принципи неперервного освітнього процесу. Серед суттєвих рішень, які можуть допомогти уникнути проблем впливу цифровізації економіки на ринок праці можуть стати розширення співробітництва роботодавців з освітніми та дослідницькими організаціями, стимулювання інвестицій приватного сектору економіки в

людський капітал; аналіз можливостей та умов запровадження безумовного базового доходу.

Список використаних джерел:

1. Україна 2030 Е-країна з розвинутою цифровою економікою. URL: <https://strategy.nifuture.org>kraina...>

2. Генкин А. парадоксы и трансформация: рынок труда в цифровой экономике. URL: <https://narfu.ru/upload/medialibrary/928/Genkin-A.-S.-Paradoksy-i-transformatsiya-rynok-truda-v-tsifrovoy-ekonomike.pdf>.

3. World employment and social outlook. URL: <https://www.ilo.org/wesodata/?chart=Z2VuZGVyPVsiVG90>.

4. Tehnology jobs and the future of work. URL: <https://www.mckinsey.com/featured-insights/employment-and-growth/technology-jobs-and-the-future-of-work>.